

Sygn. akt V CNP 19/17

POSTANOWIENIE

Dnia 10 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie ze skargi A.L.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia

Sądu Okręgowego w J. z dnia 15 stycznia 2015 r.,

sygn. akt II Ca (...)

w sprawie z wniosku A.L.

przy uczestnictwie P.L.

o podział majątku,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 października 2017 r.,

1. odrzuca skargę w części dotyczącej podziału majątku wspólnego w zakresie samochodu marki Mercedes oraz numizmatów, wykrywacza metali i zabytkowej komody;

2. w pozostałej części odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania;

3. przyznaje adw. A.P. od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w L. wynagrodzenie w kwocie 1800 zł (jeden tysiąc osiemset) powiększonej o stawkę podatku od towarów i usług, za pomoc prawną udzieloną z urzędu wnioskodawczyni A.L. w postępowaniu ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

UZASADNIENIE

1. Wszystkie wymogi formalne skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wymienione w art. 424⁵ § 1 k.p.c. muszą być spełnione, aby pismo strony mogło być uznane za skargę. Brak któregośkolwiek z elementów konstrukcyjnych skargi jest brakiem istotnym, nieusuwalnym w postępowaniu naprawczym i powoduje jej odrzucenie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2017 r., I CNP 17/17, nie publ.). Realizacja przesłanki uprawdopodobnienia szkody, jest konieczna, w przeciwnym razie mogłoby się okazać, że skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem zostanie przyjęta do merytorycznego rozpoznania, mimo że zaskarżone orzeczenie nie spowodowało szkody, albo wywołało skutki, które tylko w mniemaniu skarżącego stanowią o szkodzie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2017 r., V CNP 66/16, nie publ.). Przewidziane w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. wymaganie uprawdopodobnienia szkody jest spełnione wtedy, kiedy skarżący wskaże, że szkoda wystąpiła, określi jej postać, wysokość i czas powstania oraz związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia będącego przedmiotem skargi, a także przedstawi dowody lub inne środki uwiarygodniające powstanie szkody (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2016 r., V CNP 49/16, nie publ.).

Wnioskodawczyni nie uprawdopodobniła szkody, która miała być spowodowana przez wydanie postanowienia którego dotyczy skarga, w części obejmującej samochód osobowy marki M., numizmaty, wykrywacz metali i zabytkową komodę. W odniesieniu do samochodu osobowego marki M., rok prod. 1988, objętego postanowieniem o podział majątku wspólnego wnioskodawczyni twierdzi, że jego wartość wyniosła 3 000 zł, tak jak to określił Sąd Rejonowy w L. w postanowieniu z dnia 9 września 2014 r., sygn. akt I Ns [...], a nie 1 500 zł jak ustalił Sąd Okręgowy w J. skarżonym postanowieniu. Sąd Rejonowy powołał się na ogłoszenia internetowe dotyczące cen samochodów bez bliższych danych i ich opisu oraz odniesienia do przedmiotowego pojazdu. Sąd drugiej instancji orzekając reformatoryjnie stwierdził, że przedstawione wydruki ofert sprzedaży zamieszczone na portalach internetowych (k. 45) dotyczyły pojazdów o

innej specyfikacji, a ponadto nie wynikało z nich, aby za taką cenę zostały sprzedane. W związku z tym przyjął kwotę 1500 zł opierając się na oświadczeniu uczestnika zawartym w odpowiedzi na wniosek (w apelacji uczestnik twierdził, że ze względu na stan pojazdu jest on wart 1 000 zł), skoro nie zostało udowodnione, że wartość ta mogłaby być wyższa aniżeli kwota 1500 zł.

Wnioskodawczyni powinna była przedstawić dowody względnie inne środki uwiarygodniające, że wartość tego konkretnego pojazdu była rzeczywiście wyższa niż 1 500 zł, co dopiero mogłoby implikować powstanie po jej stronie szkody odpowiadającej połowie nadwyżki ponad tę kwotę.

Te sam brak wystąpił w przypadku składników majątkowych, które nie zostały objęte postanowieniem podziałowym, a które zdaniem wnioskodawczyni wchodziły w skład majątku wspólnego, tj. numizmaty, wykrywacz metali i zabytkowa komoda. Nie było wystarczające powołanie się na treść SMS - a z dnia 18 lutego 2008 r. dotyczącego ogólnie monet, który miał wysłać uczestnik do wnioskodawczyni (k. 50 akt I Ns [...]). SMS pochodzi z okresu, kiedy strony łączyła jeszcze wspólność majątkowa, jest lakoniczny i nie wiadomo w związku z jakim zdarzeniem został wysłany, a ponadto ile i jakiego konkretnie rodzaju były to monety. Natomiast w odniesieniu do komody i wykrywacza metali wnioskodawczyni w ogóle nie wyjaśniła, w jaki sposób określiła ich wartość wraz z uwiarygodnieniem.

Z tych względów w tej części skargę wnioskodawczyni należało odrzucić na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

2. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.).

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego niezgodność z prawem orzeczenia rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty. Orzeczenie niezgodne z prawem to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest

oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawnej. Tylko w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Istotą władzy sądowniczej jest orzekanie w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także od wewnętrznego przekonania sędziego oraz jego swobody w ocenie praw i faktów stanowiących przedmiot sporu. Treść orzeczenia jak wspomniano wyżej zależy również od wyników wykładni, które mogą być różne, w zależności od jej przedmiotu, i przyjętych metod. W związku z tym, może istnieć wiele możliwych interpretacji, a sam fakt wykładni z natury rzeczy cechuje subiektywizm. (zob. uzasadnienia do wyroków Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2006 r. I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35, z dnia 31 marca 2006 r. IV CNP 25/05, OSNC, nr 1, poz. 17, z dnia 17 maja 2006 r., I CNP 14/06 nie publ., z dnia 13 maja 2009 r. IV CNP 122/08, nie publ, z dnia 3 czerwca 2009 r. IV CNP 116/08 nie publ.).

Celem wstępnej selekcji w odniesieniu do tego rodzaju środka, przewidzianej w art. 424⁹ k.p.c., jest wyeliminowanie skarg oczywiście bezzasadnych, które bez konieczności wnikliwej analizy prawnej powinny być oddalone. Oczywiście bezzasadność skargi, jako kryterium dozwolonego wyłączenia zachodzi, gdy powołane podstawy skargi już przy pierwszej ocenie pokazują, że faktycznie nie ma możliwości ich uwzględnienia, ponieważ nie miały miejsca, albo nie mogły mieć wpływu na kształt orzeczenia. Nie ma zatem potrzeby prowadzenia szerokiej analizy prawnej i dokonywania pogłębionego badania trafności zaskarżonego orzeczenia, w odniesieniu do zastosowania prawa i jego wykładni. Ocena zasadności skargi polega na antycypowaniu niejako roli sądu, który orzekałby co do istoty sprawy z powództwa skarżącego o wynagrodzenie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2015 r., V CNP 57/14, nie publ.).

W sytuacji, gdy z bezpośredniego oglądu sprawy wynika, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia byłaby oddalona, trzeba przyjąć, że jest ona oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 424⁹ k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014 r., I BP 10/13, nie publ.).

Wniesiona przez wnioskodawczynię skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest w części odnoszącej się do rozstrzygnięcia w przedmiocie środków zgromadzonych przez wnioskodawczynię w OFE oraz wyłączenia w ramach rozliczeń nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestnika wartości jego pracy osobistej świadczonej przy remoncie lokalu stanowiącego jego majątek osobisty, jest oczywiście bezzasadna.

Stosownie do art. 31 § 2 pkt 3 k.r.o. do majątku wspólnego należą m.in. środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków. W związku z tym, Sąd drugiej instancji zaliczając do majątku wspólnego środki zgromadzone przez wnioskodawczynię w OFE, nie mógł dopuścić się w ogóle naruszenia prawa materialnego. Wnioskodawczyni twierdziła, że skoro uczestnik uzyskał już emeryturę bez odprowadzania składek emerytalnych, to zgromadzone przez nią środki w OFE nie powinny być uwzględnione w podziale majątku wspólnego, przez wzgląd na zasady współżycia społecznego. Wskazywana jednak przez wnioskodawczynię okoliczność nie daje podstaw do przyjęcia, iż art. 5 k.c. w tej konkretnej sytuacji powinien doprowadzić do wyłączenia przepisu o charakterze *ius cogens*.

W powołanym w skardze postanowieniu z dnia 10 lipca 1976 r., III CRN (OSNCP 1977, nr 4, poz. 73), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że korzyścią majątkową, o którą następuje wzrost wartości majątku osobistego, dzięki usługom świadczonym osobiście przez małżonka, określona sumą zaoszczędzonych wydatków z majątku osobistego, stanowi w pojęciu art. 45 § 1 k.r.o. nakład poczyniony z majątku wspólnego na majątek osobisty ulegający zwrotowi przy podziale majątku wspólnego. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy zwrócił też uwagę na sytuację, kiedy osobista praca na rzecz własnego majątku osobistego może być świadczona przez małżonka dzięki temu, że drugi z nich pracując dla dobra rodziny umożliwił mu zajęcie się osobiście pracą na rzecz majątku osobistego. Chodzi tutaj o wzbogacenie w ten sposób majątku osobistego kosztem majątku wspólnego.

W uzasadnieniu skargi wnioskodawczyni podnosi, że nakłady na majątek osobisty uczestnika w postaci robocizny były realizowane w znacznej części przez jej ojca. Jednak nakłady w postaci robocizny świadczonej przez osoby trzecie na

majątek osobisty jednego z małżonków nie mogą być zaliczone jako nakład z majątku wspólnego. To samo dotyczy robocizny w lokalu uczestnika świadczonej przez jego znajomych i rodzinę (k. 231/2, 243/2). Uczestnik wykonywał prace remontowe nie tylko we własnym lokalu, ale także w lokalu stanowiącym majątek osobisty wnioskodawczyni i wartość tej robocizny również nie została uwzględniona przez Sąd drugiej instancji.

W takich okolicznościach faktycznych nie można uznać, że w tej części zaskarżone orzeczenie jest oczywiście nieprawidłowe.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁹ k.p.c. odmówił w opisanej wyżej części przyjęcia skargi do rozpoznania.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (j. t. Dz. U z 2016 r., poz. 1999, ze zm.) w zw. § 2 pkt 1, § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 5, § 10 pkt 8, § 16 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1801), w zw. z § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1714).

aj